

Chupakhina S. V., Krul L. M. Information competence, media education and project activities of future teachers: theoretical aspect of training

The article deals with modern approaches to information competence of future teachers. The interpretations of the following concepts as “media education”, “media literacy” and others are considered. The principal tasks for training future teachers for professional activity are suggested.

It is substantiated that the search for psychological and pedagogical frameworks to upgrade the level of informatization of the educational process, which integrate computer and pedagogical technologies and ensure the building information competence of future teachers. At the same time, it is determined that these technologies encourage interest for learning, help to comprehend all possibilities of multimedia technologies for teaching and studying disciplines. It provides both education and development of students.

The purpose of the article is to analyze the theoretical aspects and substantiate the conceptual approaches to building information competence of future teachers, media literacy and readiness to implement media projects in professional activities.

Information competence is defined as a complex of integrated and systematic personal education, which harmoniously combines a set of universal and humanistic ideas, values, emotional experience, ideological level of education, universal ways of learning, behavioral algorithms and methods of communication, self-communication as well as development in information society.

It is proved that the ability to use information, telecommunication and computer technologies to solve professional problems has become a mandatory component of information competence of a modern teacher. No less important task of training is also to build media culture of teachers that is considered as the ability to perceive and evaluate media texts, to be media creative, to acquire new knowledge in the field of mass media.

Key words: *information competence, informatization of educational process, media education, media literacy, project activity, multimedia project, future teachers' training.*

УДК 37.015.311

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.74.36>

Швець Т. Е.

СПІВВІДНОШЕННЯ ОСНОВНИХ ПОНЯТЬ ТЬЮТОРСЬКОГО ПРОЦЕСУ

Метою статті є аналіз основних понять тьюторського процесу, а саме: “тьюторська система”, “тьюторство”, “тьюторська діяльність”, “тьюторський супровід”. Визначено їхню роль та місце в тьюторському процесі, а також подано власне бачення їх співвідношення, що дає змогу одночасно бачити і розуміти взаємозв'язок та змістовну й функціональну різницю між ними. На підставі вивчення наукових публікацій проаналізовано трактування дослідниками основних понять тьюторського процесу, а саме: “тьюторська система”, “тьюторство”, “тьюторська діяльність”, “тьюторський супровід”. Зроблено спробу виявити домінуючі позиції науковців щодо розуміння їх сутності, ролі та місця у тьюторському процесі, а також погляди на їх співвідношення. Запропоновано поєднати поняття “тьюторська система”, “тьюторство”, “тьюторська діяльність”, “тьюторський супровід” у певні пари, в яких, на думку автора, проявляється найбільш конкретний взаємозв'язок між ними і навіть певні кореляційні залежності. Такими парами є: тьюторська система і тьюторство, тьюторство і тьюторська діяльність, тьюторство і тьюторський супровід. Зазначено, що тьюторська система розуміється як більш широке і об'ємне поняття, а тьюторство є елементом цієї системи. Зроблено акцент на необхідності розвести поняття “тьюторська діяльність” та “діяльність тьютора”, які не є тотожними. Наголошується, що тьюторство будується на суб'єкт-суб'єктній основі, для якої характерні такі процесуальні дії, як співпраця та взаємодія обох суб'єктів діяльності – тьютора та тьюторанта. Висловлено думку про те, що не варто зводити тьюторство лише до діяльності тьютора у вигляді тьюторського супроводу, адже тьюторство є значно ширшим поняттям. Автором пропонується таке бачення співвідношення зазначених вище пар: ідентичними поняттями за суттю і змістом є тьюторство і тьюторська діяльність; у поняттях “тьюторська система” і “тьюторство”, “тьюторство” і “тьюторський супровід” перші виступають як більш широкі й об'ємні, ніж “тьюторство” і “тьюторський супровід”, які можна вважати складниками перших.

Ключові слова: *тьюторська система, тьюторство, тьюторська діяльність, тьюторський супровід, співвідношення.*

Проблема тьюторства в системі вітчизняної освіти останнім часом стає все більш не тільки актуальною, а й значною мірою починає набувати великого практичного значення. Про це свідчать багаточисленні приклади застосування тьюторських технологій у деяких освітніх установах країни, діяльність окремих тьюторів-ентузіастів, перші кроки з підготовки у вищих педагогічних кадрах до роботи з учнями або студентами з використанням методик і рекомендацій тьюторства.

Разом із цим спостерігається помітний інтерес із боку багатьох науковців освітньої галузі, просто педагогів-практиків до розроблення теоретичних основ цього явища, у результаті чого ми маємо достатньо досліджень і наукових праць із проблем тьюторства, статей, методичних розробок і посібників, де автори розглядають окремі категорії та поняття, які у цьому процесі застосовуються, дають їм певні тлумачення, визначення, розкривають зміст, указують роль і місце в ньому.

Так, у працях Є. В. Белицької, Т. М. Ковальової, Є. Б. Колосова, М. В. Рибалкіна висвітлено питання тьюторської системи; різні аспекти тьюторської діяльності розглянуто в працях Е. Гордона, Н. М. Дем'яненко, М. В. Іващенко, В. М. Кухаренко, Р. Морган, Ч. О'Мейлі, К. П. Осадчої, М. М. Черемних; сутність тьюторського супроводу розкрито в працях П. Г. Щедровицького, Б. Д. Ельконіна, Н. К. Гончарової, Т. А. Ільїної.

При цьому поряд зі схожими поглядами та точками зору нерідко пропонуються своєрідні та нестандартні підходи до їх розгляду і розуміння, що в науці цілком природно. На жаль, є випадки не зовсім достатньої повноти й аргументованості у доведенні своєї думки при цьому, нечіткості в поясненнях і, навіть, деякої плутанини у визначенні і розкритті змістовного боку цих понять.

Мета статті – аналіз основних понять тьюторського процесу, визначення їх ролі та місця в тьюторському процесі, а також визначення власного бачення на їх співвідношення.

Так, основними поняттями тьюторського процесу, на нашу думку, є “тьюторська система”, “тьюторство”, “тьюторська діяльність”, “тьюторський супровід”. І справа не тільки у визначенні сутності даних понять, їх ролі і місця у цьому процесі, а й у їх співвідношенні, що дає змогу одночасно бачити і розуміти взаємозв'язок та змістовну і функціональну різницю між ними. Саме це викликає у нас бажання детально розібратися у цих поняттях, визначитися з їх змістовними характеристиками та на цій підставі встановити рівень і характер їх співвідношення, а разом із цим і місце в тьюторському процесі.

Робити це пропонується, поєднуючи ці поняття у певні пари, в яких, на нашу думку, проявляється найбільш конкретний взаємозв'язок між ними і навіть певні кореляційні залежності. Такими парами є: “тьюторська система” і “тьюторство”, “тьюторство” і “тьюторська діяльність”, “тьюторство” і “тьюторський супровід”.

Пристаючи до розгляду першої пари, почнемо з уточнення поняття тьюторства, де одразу хотілося б звернути увагу на одну деталь. Справа в тому, що в наукових, навчальних і методичних джерелах, а також у діяльності практичних фахівців цієї сфери поряд із терміном “тьюторство” вживаються терміни “тьюторський процес” і “тьюторство” (англійський варіант). За нашими висновками, в усіх випадках за змістом йдеться про одне й те саме. Хоча у переважній більшості авторів бачимо і чуємо слово “тьюторство”, тому в подальшому будемо використовувати саме його.

У професійній літературі, у тому числі вітчизняній, поняття “тьюторська система” можна зустріти зрідка, хіба що в джерелах, в яких розглядається зарубіжний досвід тьюторства і переважно університетів Англії. Саме на цей досвід посилається Є. В. Белицька, коли викладає таку систему, структура якої містить у собі такі елементи: власне тьюторство, що передбачає навчання студента впродовж триместру або навчального року; керівництво заняттями (кураторство), що забезпечує навчання студентів та їх роботу в період канікул; моральне наставництво, яке передбачає супровід студентського життя в університеті [2]. Такої ж думки дотримуються й деякі інші дослідники [13; 18].

Є намагання вітчизняних та зарубіжних фахівців, спираючись на принцип системного підходу, звернутися до цього питання по-іншому. Наприклад, Н. М. Дем'яненко, використовуючи британський досвід, робить це через різні функції суб'єктів, які безпосередньо здійснюють і відповідають за тьюторський процес: *director of studies* – за навчання студентів у цілому; *moral tutor* – за їх моральність; *tutor*, що керує навчанням окремого студента впродовж усього навчального року [5, с. 18]. Т. Б. Серебровська орієнтується на основні напрями тьюторської діяльності: підтримка вирішення проблеми суб'єктності (мається на увазі тьюторант); супровід і реалізація індивідуальних освітніх програм; супровід особистісного розвитку підопічного (фасилітація) [19, с. 14].

З усього розглянутого, незважаючи на різні підходи до структурних елементів тьюторської системи, прослідковується домінуюча думка авторів, що саме тьюторство є одним з елементів усієї системи, і це однозначно говорить про певну співвідлеглисть у цій парі понять. Тобто тьюторська система розуміється як більш широке й об'ємне поняття, тьюторство є елементом цієї системи. Ми повністю підтримуємо цю думку.

Наступна пара основних понять тьюторського процесу, яка потребує детального розгляду і встановлення кожного її складника ролі і місця в цьому процесі, а також їх співвідношення, є “тьюторство” і “тьюторська діяльність”.

Що стосується тьюторства, то слід зазначити про багатоваріантність підходів до цього поняття. Для підтвердження такої думки звернемося до публікацій, автори яких у різному ступені торкаються сутності, ролі і місця тьюторства в системі освіти. Роль тьюторства як ефективної практики індивідуалізації, що має великий освітній потенціал, переконливо доводить Ю. Н. Малиновська, підкреслюючи здатність такої практики надавати людині досвід осмислення свого життя, формувати в ній самостійність, культуру вибору, гнучкість мислення, рішучість, відповідальність та інші якості, які забезпечать їй гідне життя в умовах нестабільності і невизначеності [12, с. 40]. На роль і місце тьюторства вказує Є. О. Андрєєва, яка підкреслює, що мета тьюторської моделі навчання полягає у навчанні студентів думати самим і довіряти власним думкам і висновкам [1, с. 81].

Але найбільш глибокий і предметний інтерес у контексті проблеми, що розглядається, викликає позначення поняття тьюторства багатьма дослідниками, які це роблять у короткій формі. Звернемося до деяких таких тверджень. К. Н. Волченкова, наприклад, тьюторство називає видом соціальної освітньої діяльності [4, с. 71]; Н. М. Дем'яненко – педагогічною діяльністю з індивідуалізації освіти [5, с. 15]; Д. Д. Кокамбо

та О. В. Скоробагатова – формою взаємодії учасників освітнього процесу [11, с. 110]; К. П. Осадча – діяльністю, що пов’язана з наданням додаткових послуг [14, с. 150] та розуміється як інтегруюча позиція, що охоплює окремі, редуковані позиції (учитель, викладач, куратор, науковий керівник тощо) [16, с. 15]; Ю. Н. Малиновська – ефективною практикою індивідуалізації [12, с. 40]; Д. С. Молоков – процесом неперервної турботи про учня [13, с. 64]; Д. О. Тарадюк – важливим ресурсом для створення ефективної системи освіти [22, с. 74]; Т. М. Ковальова – сучасною антропопрактикою [9, с. 71]. Неважко помітити, що переважна більшість авторів пов’язує тьюторство з діяльністю, як би вони її не називали – практикою чи антропопрактикою. Звернемо на це увагу, бо дане зауваження нам знадобиться, коли звернемося до другого складника визначеної пари – тьюторської діяльності.

Це поняття доволі часто зустрічається в публікаціях дослідників тьюторського процесу, і не тільки тих, хто конкретно і безпосередньо його аналізує, але майже у кожного другого автора, хто торкається проблем тьюторства. Вживаються тут три відносно близьких по формі і переважно за змістом поняття: “тьюторська діяльність”, “діяльність тьютора”, рідше – “робота тьютора”. На перший погляд їх можна вважати майже тотожними, тому що у багатьох авторів йдеться про одні й ті ж самі процесуальні дії тьютора. Саме до тьютора відносять усю цю діяльність багато хто з дослідників. Але тут виникає низка запитань, які потребують отримання зрозумілих і аргументованих відповідей. М. В. Іващенко тьюторську діяльність розглядає виключно як діяльність одного тьютора, Н. Л. Сторожук стверджує, що тьюторська діяльність є допомогою становлення тьюторанта [7; 20, с. 281]. І зовсім відверто про це пише Е. В. Сисоева: “Тьюторська діяльність є роботою педагога” [21, с. 39]. Із такими поглядами можна погодитися, коли розглядається діяльність тьютора або робота тьютора, але не тьюторська діяльність. З одного боку, можна стверджувати, що й так зрозуміло, що мається на увазі професійна діяльність педагога – тьютора. Але, на нашу думку, це повинно бути не лише на увазі, а й чітко позначено у конкретному викладенні, як це роблять, наприклад, К. Н. Волченкова і Т. М. Ковальова, акцентуючи, що саме професійну тьюторську діяльність вони визначають [4, с. 74; 10, с. 30–36].

Вітчизняна дослідниця з проблем тьюторства К. П. Осадча поняття “тьюторська діяльність” визначає як чітко організовану та регламентовану сукупність дій тьютора з реалізації індивідуальної освіти особистості [16, с. 17]. Ближче до вірної відповіді, на наше переконання, є думка А. М. Бойко, яка вважає, що модульно-тьюторська технологія засновується на взаємодії тьютора і студента (учня), тобто тьюторанта [3; 12]. Також про це говорять Ю. Д. Кокамбо і О. В. Скоробагатова, які вказують, що тьюторство є ні чим іншим, як формою взаємодії учасників освітнього процесу [11, с. 110]. Думку про те, що діяльність тьютора і тьюторанта є сумісною, підтримує Ю. Н. Малиновська [12, с. 39]. Але більш конкретно й однозначно про це говорить Н. В. Пилипчевська, стверджуючи, що тьюторську діяльність слід розуміти як сумісну діяльність тьютора і тьюторанта [17, с. 14].

На жаль, думка про те, що поняття “тьюторська діяльність” слід розглядати як діяльність обох суб’єктів тьюторського процесу, не притаманна багатьом його дослідникам, про що свідчить маса публікацій, в яких тьюторська діяльність розуміється лише як робота одного тьютора. На нашу думку, це пояснюється тим, що, розглядаючи тьюторську діяльність як різновид педагогічної діяльності, у якій у минулі часи в педагогіці панував принцип суб’єкт-об’єктного підходу, унаслідок чого до педагогічної діяльності відносили лише працю педагога. Однак значною частиною сучасних дослідників чомусь не береться до уваги, що сьогодні, коли тьюторство будується на суб’єкт-суб’єктній основі, тьюторська діяльність повинна розглядатися з урахуванням саме такої особливості нової форми освітнього процесу, для якої характерні такі процесуальні дії, як співпраця і взаємодія обох суб’єктів діяльності, яка має назву “тьюторська”, а її результат повністю залежить від сумісної праці тьютора і тьюторанта.

На такому ж розумінні тьюторської діяльності наполягають наші польські колеги. К. П. Осадча, що на підставі польських наукових та науково-популярних джерел вивчала й аналізувала сучасний досвід тьюторства у Польщі, дійшла висновку, що тамтешні фахівці тьюторство розглядають як довготривалий процес співпраці, орієнтований на інтегральний розвиток підопічних, і наводить позицію відомого польського дослідника Я. Тарчинського про те, що метою тьюторської співпраці є особистісний і освітній розвиток людини, а її сутність полягає у спільному залученні до діяльності обох сторін [15, с. 38–39]. Тобто фахівці цієї країни схильні вважати тьюторську діяльність як діяльність тьютора і тьюторанта, причому ця діяльність є спільною.

На підставі розгляду двох понять тьюторського процесу – тьюторства та тьюторської діяльності, виявлення точок зору дослідників цього процесу на їх змістовні характеристики, на їх співвідношення, можна говорити про домінуючу думку серед науковців – визнання їх майже тотожності, що допомагають розкрити одне (тьюторство) через інше (тьюторська діяльність), і навпаки. За суттю йдеться про одне й те ж. Хоча в чомусь є різне розуміння такого поняття, як “тьюторська діяльність”. На жаль, доволі значна частина дослідників таку діяльність пов’язує лише з роботою педагогічних працівників, інша – з діяльністю обох суб’єктів тьюторського процесу (тьютора і тьюторанта). Ми поділяємо твердження останніх.

Поглянемо на третю пару основних понять тьюторського процесу – “тьюторство” і “тьюторський супровід”. Що стосується тьюторства, то це переважно було розглянуто у першій частині статті. Залишається більш детально виявити зміст, місце і роль тьюторського супроводу у тьюторському процесі, а також установити співвідношення цих двох понять. Сутності змісту та багатьом іншим аспектам тьюторського супро-

воду присвятили свої наукові дослідження та окремі друковані роботи такі дослідники, як Т. М. Ковальова, Н. М. Дем'яненко, К. П. Осадча, Г. М. Беспалова, А. В. Золотарьова, Н. А. Сторожук, С. Л. Фоменко, Н. В., Пилипчевська, К. Н. Волченкова, Є. П. Ігнат'єва, Н. А. Шалімова, О. Н. Превезенцева, Д. С. Молоков та ін. Після детального вивчення та аналізу публікацій із проблем тьюторського супроводу ми дійшли висновку, що у дослідників цього центрального компоненту тьюторського процесу немає єдиної або хоча б домінуючої точки хору на його роль та місце, а отже, і загального позначення в ньому. Називають його по-різному: Є. П. Ігнат'єва – основною формою взаємодії підопічного з тьютором [8, с. 87], С. Л. Фоменко – спеціальним організованим педагогічним супроводом [26, с. 102], Н. А. Шалімова – засобом досягнення нових освітніх результатів [27, с. 22], А. В. Золотарьова – методом створення умов для прийняття дитиною оптимальних рішень у ситуаціях освітнього вибору [6, с. 57].

У багатьох проаналізованих нами роботах поряд із розкриттям ролі і місця цього виду тьюторської діяльності, обґрунтуванням можливостей його використання в різних сферах навчально-виховного процесу, цікавими дослідженнями його особливостей припускається певна вільність у використанні цього поняття, де воно підміняється терміном “тьюторство”, що виглядає як майже їх отождоження, визначення лише через нього суті тьюторства. Наприклад, рівнозначно вживаються поняття “тьюторство” і “тьюторський супровід” під час розгляду однієї й тієї ж проблеми в працях В. В. Феллера, Ю. Д. Кокамбо, О. В. Скоробагато-вої [25; 11]. Це призводить до висновку, що автори схильні до отождоження цих двох понять. Є випадки і безпосереднього такого отождоження. Є. П. Ігнат'єва стверджує, що в освітній практиці тьюторство слід розглядати як грамотне й дбайливе супроводження [8, с. 91]. Більш відверто про це говорять К. Н. Волченкова і Т. Б. Серебровська, висловлюючись, що тьюторство зводиться до супроводу індивідуальної освітньої програми і супроводу особистісного розвитку [4, с. 72; 19, с. 14].

Отже, певна кількість вітчизняних та зарубіжних дослідників зводить тьюторство до діяльності тьютора у вигляді тьюторського супроводу. Як правило, такий супровід більше зосереджується на навчальному процесі підопічних та проявляється у таких формах, як кураторство, опікунство, наставництво, посередництво. Однак є науковці, які до цього нового напрямку в освітній діяльності ставляться і підходять значно ширше. Крім навчального процесу, велика увага приділяється й особистісному розвитку тьюторантів, у підготовці підопічних до діяльності в усіх сферах життя, до формування необхідних якостей у молоді та ін. У цьому аспекті, коли сам тьюторант працює над собою, тьюторство виходить за межі тьюторського супроводу. Саме ця особливість не враховується деякими розробниками проблем тьюторства. Суперечить їхнім поглядам і висловлення К. П. Осадчої, яке ми повністю підтримуємо: “Тьюторський супровід ми розуміємо як одну з функцій тьюторської діяльності, яка, своєю чергою, як поняття, на нашу думку, подібна до тьюторства, але не тотожна” [14, с. 72]. У цих словах явно проглядаються дві конкретні думки авторки: про незгоду з тими, хто отождоженює тьюторство і тьюторський супровід, і про те, що останній є складником тьюторства.

Безумовно, що ці два поняття тісно пов'язані між собою і навіть можуть вважатися тотожним, але тільки за однієї умови – коли тьюторство розглядається як діяльність лише одного тьютора. Однак тьюторство є двостороннім процесом, в якому участь беруть обидва суб'єкти (тьютор і тьюторант), при цьому в кожного з них багато в чому далеко не однакові функції, які реалізуються через різні види та форми діяльності цих суб'єктів. Що стосується тьюторського супроводу, то в ньому головною фігурою за його організацією та за конкретними діями є саме тьютор. Тому під час визначення тьюторства як тьюторського процесу лише через тьюторський супровід, ігноруючи фактор діяльності тьюторанта, буде не зовсім вірним. Саме такий підхід ставить під сумнів усталену та об'єктивну думку більшості дослідників, що тьюторство базується на принципі рівноправності, партнерської взаємодії обох суб'єктів цього процесу.

Виходячи із цього, можна стверджувати, що поняття “тьюторський супровід” є досить значним, але все ж таки частиною всього тьюторського процесу. Тому не слід ні у який спосіб прирівнювати його до тьюторства, бо це буде не тільки обмежувати право участі тьюторанта в ньому, а й не давати змоги бачити і розуміти, що поняття тьюторства є значно об'ємним за поняття тьюторського супроводу.

Висновки. Після вивчення, аналізу та узагальнення поглядів, точок зору і тверджень, що містяться у публікаціях дослідників про зміст, роль і місце основних понять тьюторського процесу, можна зробити певні висновки, які зводяться до такого. У багатьох джерелах пропонується безліч підходів до розуміння цих понять, трактувань і визначень тьюторської системи, тьюторства, тьюторської діяльності, тьюторського супроводу, що свідчить про те, що у науці про тьюторський процес відсутні єдині усталені погляди на ці поняття та їх зміст. Недостатня розробленість питання їх співвідношення ускладнює чітко, а разом із цим адекватне бачення їхніх функцій, взаємозв'язків, схожості і різниці між ними за призначенням. Автором пропонується таке бачення цього співвідношення: ідентичними поняттями за суттю і змістом є “тьюторство” і “тьюторська діяльність”; у поняттях “тьюторська система” і “тьюторство”, “тьюторство” і “тьюторський супровід” перші виступають як більш широкі й об'ємні, ніж “тьюторство” і “тьюторський супровід”, які повинні вважатися складниками перших.

Використана література:

1. Андреева Е. А. Суть и содержание традиционной модели тьюторства. Теория и практика проектирования. Образовательные технологии. 2011. № 1. С. 81–86.

2. Белицкая Е. В. Современное состояние тьюторской системы обучения в университетах Англии. *Alma mater*. 2012. № 5. С. 71–74.
3. Бойко А. М. Тьютор – якісна вища педагогічна позиція і новий простір духовно-моральної взаємодії. *Педагогічні науки* : збірник наукових праць. Полтава, 2011. С. 4–10.
4. Волченкова К. Н. Тьюторское сопровождение как основа субъект-субъектных отношений тьютора и студента. *Вестник ЮУрГУ. Серия "Образование. Педагогические науки"*. 2013. Т. 5. № 3. С. 110–115.
5. Дем'яненко Н. М. Архітектоніка тьюторства у вищій школі. *Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка*. 2018. № 2(8). С. 13–18.
6. Золотарева А. В. Концепция тьюторского сопровождения развития одаренного ребенка в условиях взаимодействия образовательных учреждений. *Ярославский педагогический вестник*. 2014. № 1. Т. 2. С. 56–61.
7. Іващенко М. В. Формування готовності студентів вищих педагогічних навчальних закладів до діяльності тьютора : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Харків, 2011. 20 с.
8. Ігнат'єва Е. П. Тьюторское сопровождение как педагогический феномен. *Вестник ЧГПУ*. 2009. № 6. С. 86–92.
9. Ковалева Т. М. Тьюторство как антропопрактика. *Человек. RU. Гуманитарный альманах*. 2016. № 11. С. 71–81.
10. Профессия «тьютор» / Т. М. Ковалева и др. Москва – Тверь : СФК – офіс, 2013. 246 с.
11. Кокамбо Ю. Д., Скоробогатова О. В. Тьюторство как новая форма взаимодействия участников образовательного процесса. *Вестник Амурского государственного университета. Серия "Гуманитарные науки"*. 2013. Вып. 60. С. 110–115.
12. Малиновская Ю. Н. Тьюторство как образовательная практика. *Вестник ТГПУ*. 2012. № 12(180). С. 37–41.
13. Молоков Д. С. Зарубежный опыт тьюторского сопровождения развития одаренного ребенка в условиях взаимодействия общего, дополнительного и профессионального образования. *Ярославский вестник. Том II. Психолого-педагогические науки*. 2014. № 1. С. 62–66.
14. Осадча К. П. Аналіз сутності поняття «тьюторська діяльність» у системі шкільної освіти. *Науковий збірник МНУ ім. В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2016. № 4(55). С. 149–153.
15. Осадча К. П. Досвід тьюторства та підготовки тьюторів у Польщі. *Молодь і ринок*. 2018. № 8(163). С. 37–42.
16. Осадча К. П. Теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх учителів до тьюторської діяльності : автореф. дис. ... докт. пед. наук : 13.00.04. Запоріжжя, 2020. 43 с.
17. Пилипчевская Н. В. Тьюторское сопровождение адаптации студентов к учебно-воспитательному процессу педагогического вуза : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Красноярск, 2010. 27 с.
18. Проскуровская И. Д. Опыт реконструкции исторических оснований тьюторства. *Вестник Томского государственного университета. Философия. Социология. Политология*. 2009. № 2(6). С. 71–81.
19. Серебровская Т. Б. Тьюторство в контексте модернизации высшей школы. *Вестник ОГУ*. 2011. № 5(124). С. 13–18.
20. Сторожук Н. А., Сальнікова О. Ф., Ряба Л. О. Структурно-функціональний аналіз основ діяльності тьютора в системі організації та супроводу навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі. *Збірник наукових праць Військового інституту Київського національного університету ім. Тараса Шевченка*. 2013. Вип. 44. С. 238–245.
21. Сысоева Е. В. Роль тьютора в образовательном пространстве школы. *Педагогические науки. Наука и современность*. Вологда, 2016. С. 36–39.
22. Тарадюк Д. О. Тьюторство як педагогічна професія в закладах дошкільної освіти. *Молодий вчений*. 2018. № 12.1(64.1). С. 72–75.
23. Трофимова Г. И. Концепция многоуровневой системы обучения и воспитания школьников на всех уровнях образования. *Путь науки*. 2017. № 3(37). Т. 1. С. 110–116.
24. Тьютор. Перші кроки / упоряд. О. С. Кондратенко. Київ : Шкільний світ, 2017. 102 с.
25. Феллер В. В. Тьюторство: на пути к «дисциплинированному воображению». *Известия Саратовского университета*. 2017. Т. 17. Вып. 2. С. 241–245.
26. Фоменко С. Л. К вопросу о моделях тьюторского сопровождения в образовательном процессе. *Педагогическое образование в России*. 2017. № 3. С. 102–107.
27. Шалимова Н. А. Технология тьюторского сопровождения как средство достижения новых образовательных результатов. *Вестник КГУ им. Н. А. Некрасова*. 2011. Т. 17. С. 22–25.

References:

1. Andreeva E. A. (2011) Sut i sodержanie traditsionnoy modeli tyutorstva. [The essence and content of the traditional model of tutoring]. *Teoriya i praktika proektirovaniya. Obrazovatelnyye tehnologii*. No. 1. S. 81-86. [in Russia].
2. Belitskaya, E. V. (2012) Sovremennoe sostoyanie tyutorskoy sistemy obucheniya v universitetah Anglii. [There is a current state of the tutoring system of education in the universities of England]. *Alma mater. Vestnik vysshey shkoly*. No. 5. S. 71–74. [in Russia].
3. Boiko A. M. (2011) Tiutor – yakisna vyshcha pedahohichna pozytsiia i novyi prostir dukhovno-moralnoi vzaiemodii. [Tutor – a qualitative higher pedagogical position and a new space of spiritual and moral interaction]. *Pedahohichni nauky. Zbirnyk naukovykh prats*. Poltava. S. 4-10. [in Ukraine].
4. Volchenkova K. N. (2013) Tyutorskoe soprovozhdenie kak osnova sub'ekt-sub'ektnykh otnosheniy tyutora i studenta. [Tutor support is the basis of the subject-subject relationship between the tutor and the student]. *Vestnik YuUrGU. Seriya «Obrazovanie. Pedagogicheskie nauki»*. Vol. 5, no. 3. S. 110-115. [in Russia].
5. Demianenko N. M. (2018) Arkhitektonika tyutorstva u vyshchii shkoli. [Architecture of tutoring in high school.]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu im. Tarasa Shevchenka*. No. 2(8), S. 13-18. [in Ukraine].
6. Zolotareva A. V. (2014) Kontseptsiya tyutorskogo soprovozhdeniya razvitiya odarennogo rebenka v usloviyah vzaimodeystviya obrazovatelnykh uchrezhdeniy. [There is a concept of tutoring support for the development of a gifted child in the context of interaction between educational institutions]. *Yaroslavskiy pedagogicheskiy vestnik*. No. 1, vol. 2. S. 56-61. [in Russia].
7. Ivashchenko M. V. (2011) Formuvannya hotovnosti studentiv vyshchikh pedahohichnykh navchalnykh zakladiv do diialnosti tyutora. [The forming the readiness of students of higher pedagogical educational institutions for the activities of a tutor]: avtoref. dys. ... kand. pед. nauk : 13.00.04. Kharkiv. 20 s. [in Ukraine].
8. Ignateva E. P. (2009) Tyutorskoe soprovozhdenie kak pedagogicheskiy fenomen. [The support of tutoring is a pedagogical phenomenon.]. *Vestnik ChGPU*. No. 6. S. 86-92. [in Russia].

9. Kovaleva T. M. (2016) T'yutorstvo kak antropopraktika [Tutoring is an anthropopractice]. Chelovek. RU. Gumanitarnyy al'manakh. No. 11, pp. 71-81. [in Russia].
10. Kovaleva T. M. (2013) Profesiya «tyutor». [There is a profession a «tutor»]. Kovaleva T. M., Kobyscha E. I., Popova (Smolik) S. Yu. i dr. M.-Tver: SFK – ofis. 246 s. [in Russia].
11. Kokambo Yu. D., Skorobogatova O. V. (2013) Tyutorstvo kak novaya forma vzaimodeystviya uchastnikov obrazovatel'nogo protsessa. [Tutoring is a new form of interaction between participants in the educational process]. Vestnik Amurskogo gosudarstvennogo universiteta. Seriya: Gumanitarnyye nauki. Vol. 60. S. 110-115. [in Russia].
12. Malinovskaya Yu. N. (2012) Tyutorstvo kak obrazovatel'naya praktika. [Tutoring is an educational practice]. Vestnik TGPU (TGPU Bulletin), no. 12 (180). S. 37-41. [in Russia].
13. Molokov D. S. (2016) Zarubezhnyy opyt tyutorskogo soprovozhdeniya razvitiya odarennogo rebenka v usloviyakh vzaimodeystviya obshchego, dopolnitelnogo i professional'nogo obrazovaniya. [There is the foreign experience of tutoring support for the development of a gifted child in the context of interaction of general, additional and professional education]. Yaroslavskiy vestnik. Tom II. Psichologo-pedagogicheskie nauki. Vol. 2. S. 62-66. [in Russia].
14. Osadcha K.P. (2016) Analiz sutnosti poniattia «tiutorska diialnist» u systemi shkilnoi osvity. [There is analysis of the essence of the concept of "tutoring" in the school system]. Naukovyi zbirnyk MNU im. V. O. Sukhomlynskoho. Pedagogichni nauky. No. 4 (55). S. 149-153. [in Ukraine].
15. Osadcha K. P. (2018) Dosvid tiutorstva ta pidhotovky tiutoriv v Polshchi. [There is an experience of tutoring and training of tutors in Poland]. Molod i rynek. No. 8 (163). S. 37-42. [in Ukraine].
16. Osadcha K. P. (2020) Teoretyko-metodolohichni zasady profesiinoi pidhotovky maibutnix uchyteliv do tiutorskoi diialnosti [There are the theoretical and methodological principles of professional training of future teachers for tutoring]: avtoref. dys. ... dokt. ped. nauk: 13.00.04. Zaporizhzhia, 43 s. [in Ukraine].
17. Piliphevskaya N. V. (2010) Tyutorskoe soprovozhdenie adaptatsii studentov k uchebno-vospitatel'nomu protsessu pedagogicheskogo vuza [There is a tutor support of students' adaptation to the educational process of a pedagogical university]: avtoref. dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.01. Krasnoyarsk. 27 s. [in Russia].
18. Proskurovskaya I. D. (2009) Opyt rekonstruktsii istoricheskikh osnovaniy tyutorstva. [There is an experience of reconstruction of the historical foundations of tutoring]. Vestnik Tomskogo gosudarstvennogo universiteta. Filosofiya. Sotsiologiya. Politologiya. No. 2(6). S. 71-81. [in Russia].
19. Serebrovskaya T. B. (2011) Tyutorstvo v kontekste modernizatsii vysshey shkolyi. [There is a tutoring in the context of modernization of higher education]. Vestnik OGU. No. 5 (124). S. 13-18. [in Russia].
20. Storozhuk N. A., Salnikova O. F., Riaba L. O. (2013) Strukturno-funktsionalnyi analiz osnov diialnosti tiutora v systemi orhanizatsii ta suprovodu navchalno-vykhovnoho protsesu u vyshchomu navchalnomu zakladi. [There are the structural and functional analysis of the basics of the tutor's activity in the system of organization and support of the educational process in a higher educational institution.]. Zbirnyk naukovykh prats Viiskovoho instytutu Kyivskoho natsionalnogo universytetu im. Tarasa Shevchenka. Kyiv. Vol. 44. S. 238-245. [in Ukraine].
21. Syisoeva E. V. (2016) Rol tyutora v obrazovatel'nom prostranstve shkolyi. [There is the role of the tutor in the educational space of the school]. Pedagogicheskie nauki. Nauka i sovremennost. Vologda. S. 36-39. [in Russia].
22. Taradiuk D. O. (2018) Tiutorstvo yak pedahohichna profesiia v zakladakh doshkilnoi osvity. [Tutoring is a pedagogical profession in preschool education]. «Molodyi vchenyi». No. 12.1 (64.1). S.72-75. [in Ukraine].
23. Trofimova G. I. (2017) Kontseptsiya mnogourovnevnoy systemy obucheniya i vospitaniya shkolnikov na vseh urovnyakh obrazovaniya. [There is the concept of a multilevel system of education and upbringing of schoolchildren at all levels of education]. Put nauki. Volgograd: Nauchnoe obozrenie.no. 3 (37), vol. 1. S. 110-116. [in Russia].
24. Tiutor. Pershi kroky. (2017) [Tutor. The first of steps]. / uporiad. Kondratenko O. S. Kyiv : Shkilnyi svit. 102 s. [in Ukraine].
25. Feller V. V. (2017) Tyutorstvo: na puti k «distsiplinirovannomu voobrazheniyu». [Tutoring: Towards a "Disciplined Imagination"]. Izvestiya Saratovskogo universiteta. Vol. 17 (2). S. 241-245.
26. Fomenko S. L. (2017) K voprosu o modelyakh tyutorskogo soprovozhdeniya v obrazovatel'nom protsesse. [There is an issue of models of tutor support in the educational process]. Pedagogicheskoe obrazovanie v Rossii. No. 3. S. 102-107. [in Russia].
27. Shalimova N. A. (2011) Tehnologiya tyutorskogo soprovozhdeniya kak sredstvo dostizheniya novykh obrazovatel'nykh rezultatov. [The technology of tutoring is a means of achieving new educational results]. Vestnik KGU im. N. A. Nekrasova. Vol. 17. S. 22-25. [in Russia].

Shvets T. E. The correlation of the basic concepts of the tutoring process

The purpose of the article is to analyze the basic concepts of the tutoring process, namely: tutoring system, tutoring, tutoring activity, tutoring support. The article defines their role and place in the tutoring process, as well as their own vision of their relationship, which allows them to simultaneously see and understand the relationship and the substantive and functional difference between them. Based on the study of scientific publications, researchers analyzed the interpretation of the basic concepts of the tutoring process, namely: tutoring system, tutoring, tutoring activity, tutoring support. The article attempts to identify the dominant positions of scientists in understanding their nature, role and place in the tutoring process, as well as views on their relationship. It is proposed to combine the concepts of tutoring system, tutoring, tutoring activity, tutoring support in certain pairs, in which, in the opinion of the author of the article, the most specific relationship between them and even certain correlations arise. Such pairs are: tutoring system and tutoring, tutoring and tutoring activity, tutoring and tutoring support. It is noted that the tutoring system is understood as a broader and more comprehensive concept, and tutoring is an element of this system. The article emphasizes the need to distinguish between the concepts of "tutoring activity" and "activity of a tutor", which are not identical. It is emphasized that tutoring is based on a subject-subject basis, which is characterized by the following procedural actions: cooperation and interaction of both subjects of activity, the tutor and the pupil. The opinion is expressed that tutoring should not be reduced only to the activities of a tutor in the form of tutoring support, because tutoring is a much broader concept. The author proposes the following vision of the relationship of the above pairs: identical concepts in essence and content are tutoring and tutoring activity; in terms like tutoring system and tutoring, tutoring and tutoring support, the former appear to be broader and more extensive than tutoring and tutoring support, which can be considered part of the former.

Key words: tutoring system, tutoring, tutoring activity, tutoring support, relation.